

incit includerea lor in repertoriu a echivalat, în unele cazuri, cu o sensibilă modificare de profil a teatrelor și cu experiențe profesionale inedite. Într-o asemenea situație s-a aflat, prin opțiunea sa, Teatrul din Erfurt. „Ne-au reținut și, apoi, ne-au cucerit din ce în ce mai mult, de-a lungul repetițiilor, adâncimea, simplitatea, finețea și discreția meditației despre prictenie, din piesa lui Iosif Naghiu, *Într-o singură seară*. Prin mesajul ei generos, prin probleme de creație pe care ni le-a pus, întâlnirea cu piesa lui Naghiu a fost pentru noi un eveniment fericit”. (E. Kiesevetter)

„Ne-au pasionat adevărul de viață și modalitatea dramatică surprinzătoare, șocantă, din *Nu sînt Turnul Eiffel* a Ecaterinei Oproiu” (unul dintre interpreții spectacolului de la Eisenack).

Spectacolele cu piese românești au generat importante revirimente artistice și, în unele cazuri, au revigorat relația teatrului cu spectatorii. „Problematika umană, tumultul sufletesc, chemarea la luciditate și perfecționare din piesa lui M. R. Iacoban au găsit nu deosebiri ecou nu numai în inimile interpreților, ci și în cele ale publicului.

Virtuozitatea dialogului, finețea spirituală, fantezia pieselor lui D. Solomon ne-au încitat la căutări, ne-au stimulat forța de creație și au găsit audiență la public” (Barbara Abend).

Explorarea universului spiritual al pieselor românești, a dimensiunilor și deschiderilor lor etice și intelectuale, a structurilor lor dramatice nu a fost întotdeauna prea simplă, lipsită de dileme.

„La început, citind piesa lui Sebastian, ne-a lipsit «morală clară». Ne-am dat apoi seama că, firese, Sebastian, cu scrisul său subtil, nu putea să răspundă unei asemenea «cerințe». Meritul *Steii fără nume* constă tocmai în faptul că-și prelungește întrebările mult după lăsarea cortinei”.

Transfigurarea scenică a repertoriului românesc a generat noi și interesante probleme de creație, izvorînd din aspirația reflectării valorilor și semnificațiilor naționale ale pie-

selor și, în același timp, din dorința de a reliefa cu maximă pregnanță dimensiunile general-umane în contemporaneitate — punți directe de comunicare cu publicul german. Au apărut noi chestiuni privind *stilul* reprezentării scenice. Așa, de pildă, modul în care se cere concepută șarja comică a frământat nu numai pe creatorii *Opinie publice*, dar a și generat, în cadrul dezbaterii mai sus pomenite, un viu schimb de opinii, cu caracter general, susținut cu forță și limpezime, în viu și cald dialog, de către Wolfgang Heinz și Dina Cocea.

Se pare că cele mai multe dificultăți le-au avut de rezolvat actorii, a căror „școală”, al căror stil de joc, consacrat și practical, nu corespundeau ideal solicitărilor pieselor românești. Așa încît succesul lor remarcabil în comediele lui Caragiade ori Baranga, în dramele lui Iacoban, Naghiu etc. a fost o dovadă admirabilă a marii lor disponibilități interioare, a „mobilității” lor, a tineretii lor spirituale, a vocației lor de interiorizare, esențializare și simplitate (așa cum am constatat *de visu* cu toții; așa cum au arătat, cu multă căldură, actorii din *Simbătă la Veritas*; așa cum a subliniat Sanda Manu, regizoarea îndrăgită de colectivul din Weimar, pentru inteligența, fantezia, profesionalitatea și tactul ei pedagogic excepțional).

★

Zilele artei teatrale românești în R. D. Germană ne-au oferit satisfacția de a constata, pe viu, modul în care operele românești cunoscute pot fi filtrate, adineite, din perspectiva unei alte culturi, a unei alte arte teatrale, a unei alte spiritualități specifice. Manifestarea la care ne referim ne-a permis, de asemenea, să constatăm cu bucurie felul în care valorile dramei românești sînt receptate de un public cu o experiență de viață diferită și, totuși, apropiată de a noastră, prin subordonarea la aceleași idealuri constructive, prin cultivarea aceluiași idei, aceluiași generoase idealuri comuniste.

Natalia Stancu-Atanasiu

Presa din R.D.G.
despre
spectacolele
Teatrului Național
din București

Așteptate cu interes și primite cu satisfacție de un public numeros, reprezentațiile Teatrului Național la Weimar, Gera, Erfurt și Berlin au constituit unul din momentele cele mai expresive din Zilele artei teatrale românești în R.D.G., serie de manifestări menite să întregască și să intensifice cunoașterea și înțelegerea dramaturgiei și spectacolului din țara noastră.

Cele dintîi cronici apărute în presa din R.D.G. apreciază largă paletă de posibilități ale unui ansamblu interesat în primul rînd de valorile clasice ale dramaturgiei naționale, de operele contemporane de stringentă actualitate socială ale autorilor ro-

mâni, dar profund legat de cultura universală. Articolele subliniază că spectacolele Teatrului Național au însemnat mai mult decît un răspuns strictei dorințe de cunoaștere a mișcărilor scenice românești, întrucît ele au oferit noi soluții artistice de înțelegere,

de trăire, de bucurie. Opinia presei e că prima scenă profesează un *teatru dinamic și pasionant, de o mare inventivitate, excepțional sub raportul interpretărilor actoricești.*

Vorbind despre spectacolul *Camera de alături*, ziarul „Neues Deutschland” observă că piesa afirmă cu vigoare înclinația dramaturgică românești spre ceea ce-i acut în problematica de astăzi, iar „Der Morgen” socotește că scrierea explicitează tendința de a prospecta cu sensibilitate, cu dăruire și cu fermitate aspecte ale dezvoltării sociale. „Neue Zeit” vede în scrierea lui Paul Everac o *piesă spirituală, cu dialoguri iscusite, considerând că dintre interpreți, impusionează cel mai puternic Ion Lucian, Ion Marinescu și Valeria Seciu.*

Coana Chirița a deținut și a cucerit atenția prin forța satirică, prin farmecul ingenuu, prin exuberanța și vitalitatea acestei opere din zorii literaturii noastre. „National Zeitung” socotește spectacolul lui Horea Popescu o *deosebită, o uluitoare aventură artistică* având meritul de a se fi eliberat de didacticism istoric de a da fru liber unei inspirații ingenioase și burlești. Susținut de interpretări cuceritoare, deloc comune, caricentrice, clownești, un cumul expansiv de virtuozități, datorat unui colectiv actoricesc însușit de o autentică bucurie de joc, spectacolul captivează. Aceeași caldă apreciere e făcută spectacolului și în alte cronici. „Der Morgen” reliefează că reprezentarea a prilejuit *ceasuri de frumusețe prin tot ceea ce-i colorat, vesel și contagios în dăruirea, mobilitatea și strălucirea actorilor, în frunte cu Draga Olteanu în rolul Coanei Chirița.* „Neue Zeit” remarcă *montarea colorată, caracterul popular al spectacolului și temperamentul artistic al actorilor Draga Olteanu și Florin Piersic.* „Junge Welt” scoate în evidență *virtuțile actoricești ale unui colectiv profersind un teatru al bucuriei de viață.*

Un loc central în analiza turneului Teatrului Național îl ocupă spectacolul *Richard al III-lea*. Sub titlul „Un Shakespeare neobișnuit”, „Bildung Zeitung am Abend” scrie: *Spectacolul cu Richard al III-lea montat la „Deutsches Theater” a stîrnit la timpul său un amplu răsunet, dar ecoul celui prezentat de ansamblul din București pare a fi încă mai mare. Atîta ironie s-a făcut rareori simțită în scenă în reprezentațiile cu această piesă. În spectacolul Teatrului Național, Richard urzește cu umor și detașare întrecute intrigi pentru obținerea puterii, iar prin aceasta nu se micșorează fondul tragic al acțiunii, dimpotrivă, tot ceea ce-i criminal în personaj se dezvăluie cu un coeficient sporit de duritate.* Un spațiu larg se acordă spectacolului și în „Neues Deutschland” care consideră că una din trăsăturile distinctive ale acestei reprezentații semnată de Horea Popescu e *cultivarea teatralității, a expresivității scenice, regizorul compunînd frumos și elocvent pe toată întinderea ariei de joc.* Notînd că reprezentația pune un accent pe

semnificațiile de simbol ale textului și în mod special pe ceea ce-i intens dramatic și spectaculos în piesă, într-o *concepție atît de diferită de altele și chre se cere respectată.* Cronicarul remarcă interpretarea lui Radu Beligan, unul din cei mai proeminenți actori ai României, care realizează un *Richard neconținut la pîndă, neconținut ascultîndu-se pe el însuși, sondîndu-și interioritatea, confruntîndu-se cu observațiile și proiectele născute din cunoașterea unei lumi permanent ținute sub observație.* Pornind de la credința că *Richard al III-lea* în versiunea Teatrului Național emite o seamă de propuneri inedite și controversabile, ziarul „Der Morgen” socotește spectacolul un prilej de a dezbate soluțiile propuse de o nouă versiune scenică care creează *premisele unui joc pe mai multe planuri și oferă captivante impresii plastice, iar în partea a doua a reprezentației izbutește rezolvări clare, chiar surprinzătoare.* Cronicarul conchide: *din punct de vedere actoricesc, Radu Beligan-Richard a stăpînit întreaga seară. El juca un politician calm, inteligent și fanatic, înzestrat cu o primejdioasă putere de fascinație, care își îngăduie după ce-și premeditează și-și înfăptuiește fiecare plan, să arunce o privire disprețuitoare spre public, dar se întoarce imediat la felurile sale, continuîndu-și lucrul. În jurul acestui Richard care folosește oamenii precis, sigur, nemilos, ca pe niște unelte, se creează o senzație glacială. Pe drept cuvînt, această creație a fost aclamată cu căldură.*

„Junge Welt” pretuiește că Horea Popescu, regizorul spectacolului, a creat în ample configurații scenice o *atmosfera impresionantă care spune multe despre violența ce pîndește și poate lovi pe oricine.* Criticul apreciază arta lui Radu Beligan, care a realizat un *Richard cu un zîmbet prictenesc-feroce; cînd acest Richard — scrie cronicarul — traversează scena, se simte mîndrie, triumful interior și arta disimulării. Avem de a face cu o creație impresionantă și semnificativă, înfăptuită cu economie de mijloace artistice.* Cronicarul ziarului „Neue Zeit” se asociază aceleiași păreri: *Radu Beligan i-a împrumutat lui Richard trăsături dinamice, a dezvăluit motivațiile lăuntrice ale personajului, a conturat cu accente bine cumpănite răutatea posedată de ambiția puterii și a realizat rolul, și a relevat ceea ce-i gîndire și spectaculos în destinul personajului.* După ce adaugă: *rămîn în amintire și multe alte realizări, printre care Valeria Seciu în Lady Anne, ziarul conchide: sînt memorabile rezolvările scenice ale regizorului și scenografului Horea Popescu.*

Comentînd spectacolul, „National Zeitung” scrie: *reprezentația a ținut publicul timp de trei ore și jumătate cu răsuflarea tăiată.* Menționînd că avem de-a face cu o *înscenare modernă, cu splendide rezolvări scenice, care*

ne câștigă prin fantezie, articolul reține pu-ternica și de-a dreptul neașteptata caracteri- zarea a personajelor feminine din spectacol ; el pune în același timp în evidență modali- tatea suverană de interpretare a lui Radu Beligan, care, în rolul lui Richard, dezvăluie voința de putere și ființa de ucigaș a perso- najului ca una din expresiile vitregirii sale de natură oferind explicația cea mai plauzi- bilă unuia din cele mai abile dar și cele mai crude figuri de potentați.

Turneul Teatrului Național în R.D.G. a deșteptat o mișcare de interes și prețuire pentru teatrul nostru, demonstrând, o dată mai mult, că arta înseamnă o formă deschisă de viață, îndeplinind nu numai o funcție de cunoaștere și de afirmare a omului, dar și rostul de a consolida deschiderea și comu- nicarea între popoare și culturi.

Emil Dinescu

Presa din R.D.G. despre spectacolele Teatrului German de Stat din Timișoara

Spectacolele cu Moartea unui artist de Horia Lovinescu și cu piesa populară — jucată, pentru prima oară, chiar în R.D.G. — Comedia dulapului de Friedrich Wolf au fost întâmpinate, în cele zece zile de turneu, prin regiunea Turingiei, de un public mai de mult cunoscător al acestui teatru cu un vădit spirit de prietenească îmbrățișare.

Prețutindenii — în orașul Gera, cu care teatrul are statornicile relații de schimb de experiență, ca și în orașele Jena, Greiz, Maxhütte, Lobenstein, Rudolstadt — „stilul casei“ a fost din nou recunoscut, în presa locală, ca un stil de teatralitate plin de efect și de înclinare spre comedie ; au fost prețuite, atât de către critica de specialitate cât și de către spectatori, calitățile artistice ale reprezentațiilor. Ansamblul Teatrului a avut dese în- tîlniri și a discutat, despre problemele artei și cu reprezentanții publicului, recrutați, în deosebi, din rândurile oamenilor muncii (ca, de pildă, cu muncitorii din Maxhütte, la clubul cărora a fost înfățișată *Moartea unui artist*, sau cu cei de la Fabrica de fire sintetice din Schwarza, ori cu artiștii amatori din satul Ebersdorf, veniți în mod special la Lobenstein să urmărească reprezentația *Comediei dulapului*). Ziarele locale „Thüringische Landeszeitung“, „Thüringer Tagesblatt“ și „Thüringische neueste Nachrichten“, „Volks- wacht“ etc. au apreciat toate, de asemenea, deopotrivă, dăruirea artistică și forța de comunicare a actorilor timișoreni. „Artiștii Tea- trului German de Stat din Timișoara — spune, de pildă, „Volkswacht“ — au entuziasmat, pur și simplu, publicul ; acesta a răsplătit, minute în șir, cu aplauze călduroase, reali- zarea lor excelentă, care va rămîne pentru multă vreme în memoria sa, ca o extraordi- nară experiență teatrală. *Moartea unui artist*, spune același ziar, a fost așteptată cu deose- bită curiozitate, dat fiind faptul că Horia Lovinescu, cunoscut cititorilor germani, vine pentru prima oară, cu această piesă, în fața lor“. A fost prețuită viziunea regizorală a lui Dan Radu Ionescu (în altă ordine de idei, și colaborator la punerea în scenă a

Stelei fără nume de Mihail Sebastian, în ora- șul Gera), „larg cuprinzătoare, decent îndru- mătoare a protagoniștilor, atentă la aptitudi- nile lor interpretative, atentă, în același timp, la înfățișarea clară a fabulei, lără a se ajunge, însă, să se estompeze larga paletă filozofică și etică a problematicii piesei“. Cu deosebire au fost apreciați actorii Peter Schuch, Josef Jochem, Monika Baialici, Mathias Pelger, Irmgard Schati, Ida Jaresek Gaza, Elisabeth Kölbl și alții, pentru linia lor emoțională, pentru naturalitatea, pentru știința caracte- rizării. Trăsătura definitorie a Teatrului timi- șorean a fost sintetizată în formula „caractere impresionante, impresionant caracterizate“.

Turneul Teatrului German de Stat din Timișoara a fost, mai presus de toate, apreciat în cadrul desfășurării Zilelor artei teatrale românești în R.D.G., ca o prețioasă contri- buție la stringerea legăturilor artistice și de reciprocă cunoaștere, între poporul nostru și poporul frate din R.D.G.

